

Handläggare: Mikael Hietala
Telefon: 08-508 04 168

Dnr 300-121-2007
Sammanträde 17 april 2007

Till
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Översvämningshot, Risker och åtgärder för Mälaren, Hjälmaren och Vänern - Remiss av rapport från Försvarsdepartementet

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden åberopar och överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Elisabeth Barö-Dérantz
tf stadsdelsdirektör

Sven-Göran Södergren
avdelningschef

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom avdelningen för stadsdelsmiljö och teknik.

Bakgrund

Regeringen tillsatte under 2005 en utredning om det svenska samhällets sårbarhet för klimatförändringar och dess regionala och lokala konsekvenser samt bedöma kostnader förknippade till de olika konsekvenserna. Utredningen har gått under namnet Klimat- och sårbarhetsutredningen. En särskild redovisning har handlat om översvämnings och avtappningsmöjligheter när det gäller Mälaren, Hjälmaren och Vänern. Förvaltningen är av uppfattningen att de bedömningar som gjorts i utredningen beträffande översvämningsrisker och konsekvenser är riktiga. Kostnaderna som uppskattats i utredningen för att häva riskerna bedöms som relevanta sett ur ett längre tidsperspektiv.

Bilagor: 1. Delbetänkande – Översvämningshot – Risker och åtgärder för Mälaren, Hjälmararen och Vänern

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen har fått i uppdrag att beskriva eventuella risker för skador i stadsdelen vid de översvämningssituationer i Mälaren. Förslagen till åtgärder ska kommenteras och om förvaltningen ställer sig bakom bedömningen av risker och konsekvenser.

I utredningen har man använt sig av olika klimatscenarier för att beräkna risken för att extrema vattennivåer inträffar. Ett varmare klimat kan för Mälardalens del ge ökad nederbörd men några dramatiska förändringar ger klimatscenarierna inte signaler om.

Översvämningar med en återkomsttid om 100 år, baserat på beräkningar av SMHI, har studerats. Vattennivån beräknas var 100:e år stiga till nivån + 1,30 m över dagens vattennivå. År 2000 när Gamla stans tunnelbanestation var nära att översvämmas var marginalen bara några centimeter. Vattenståndet var då ca + 0,90 m. Om det samtidigt skulle ha blåst kraftiga västvindar hade förhållandena förvärrats dramatiskt. Utredningen nämner också en så kallad dimensionerande nivå om 2,30 m höjning av vattennivån.

Med ett varmare klimat kan återkomsttiden för vattennivån +1,30 m bli betydligt kortare än 100 år.

Konsekvenserna av en hundraårsnivå i Mälaren är enligt utredningen betydande. Bebyggelse, industrier och jordbruk skulle drabbas förhållandevis hårt.

- Totalt bedöms en byggnadsyta om 360 000 m² bostäder, kontor och service översvämmas medan 480 000 m² övrig bebyggelse inklusive industribyggnader drabbas.
- Avloppsnäten skulle påverkas i betydande omfattning.
- I centrala Stockholm finns risk för att bl.a. Ridderholmstunneln för all järnvägstrafik söderut ("getingmidjan") och delar av vägar vid Tegelbacken och i Gamla stan översvämmas.
- Systemet med försörjningstunnlar under Stockholm för vatten, el, tele och fjärrvärme kan också drabbas.
- Vissa industrier och förorenad mark, liksom betydande områden jordbruksmark och skogsmark, skulle sättas under vatten.
- Risken för läckage av föroreningar är påtaglig vilket skulle kunna påverka vattenkvaliteten och vattenförsörjningen.
- Flera järnvägs- och vägavsnitt skulle sättas under vatten.
- Sjöfarten skulle sannolikt kunna upprätthållas medan fisket skulle få problem. Sammantaget bedömer vi att kostnaderna skulle uppgå till minst 4 miljarder kronor men då ingår inte alla kostnader, framför allt finns inte de indirekta kostnaderna för avbrott i kommunikationer, handel mm med. Vid en dimensionerande nivå skulle skadorna förvärras betydligt.

- Fler industrier, större arealer av bebyggelse, jordbruksmark och skogsmark sätts under vatten. Flera av rikets centrala funktioner i Stockholm riskerar att slås ut.
- Järnvägstrafiken genom centrala Stockholm liksom tunnelbanetraffiken stoppas helt.
- Busstrafiken till Nacka/Värmdö kan inte bedrivas från sin nuvarande plats vid Slussen.
 - Elförsörjningen, liksom avloppsnätet för delar av centrala staden slås ut.
 - Systemet med försörjningstunnlar under staden vattenfylls sannolikt vilket kan riskera driften av bl.a. de finansiella systemen i centrala Stockholm.
 - Föreningar i Mälaren kan utsätta vattenförsörjningen för hela Stockholmsområdet för utomordentligt svåra påfrestningar. Sammantaget bedömer vi att kostnaderna skulle uppgå till minst 7 miljarder kronor vid en dimensionerande nivå, men många kostnader som sannolikt är mycket stora ingår då inte. T.ex. ingår inte kostnaderna för inskränkningar eller stopp i tunnelbana, tåg, buss och biltrafik i centrala Stockholm.

Förvaltningens förslag

Stadsdelsförvaltningens bedömning är att översvämningar enligt 100-årsnivån som anges i rapporten inte kommer att ge omfattande ekonomiska skador i stadsdelen. Höjning till den dimensionerande nivån skulle däremot ge skador på ett antal byggnader där både lokaler med företagsverksamhet och bostäder skulle drabbas. Vid 100-årsnivån skulle skadorna för nämndens del främst omfatta bryggor, parkvägar. När det gäller övrig verksamhet riskerar bland annat båtklubbar att läggas under vatten. Kostnaderna för dessa skador uppskattas grovt uppgå till maximalt några tiotals miljoner kronor.

Inom stadsdelen ligger även ett par kommunaltekniska anläggningar som ligger i riskzonen. Det är Hässelbyverket och Lövsta tippområde. Stadsdelsförvaltningen kan inte uppskatta omfattningen av dessa skador eftersom de sköts av Fortum respektive Renhållnings- och trafiknämnden. En bedömning är dock att det finns risk för läckage av föroreningar från tidigare och pågående industriella verksamheter i bland annat Lövstaområdet.

Stadsdelsförvaltningen överlåter åt stadens centrala förvaltningar (främst Exploateringskontoret och Trafik och renhållningsnämnden) att svara på enligt vilka principer finansiering av förebyggande åtgärder ska beräknas och hur eventuella kostnader ska fördelas.

Förvaltningen är av uppfattningen att de bedömningar som gjorts i utredningen beträffande översvämningens risker och konsekvenser är troligen riktiga inte minst om man ser det på längre sikt. Kostnaderna som uppskattats i utredningen för att häva effekterna av översvämningarna är även relevanta inte minst sett ur ett längre tidsperspektiv eftersom staden kan komma att drabbas fler än en gång av kraftiga översvämningar. Effekterna drabbar troligen även långt mer samhällsfunktioner än de som är direkt utsatta för översvämningarna.

